

System rostlin

Část vyšší rostliny

Literatura - učebnice

- **Hendrych R. (1977):** Systém a evoluce vyšších rostlin.
- **Rosypal S. (1992):** Fylogeneze, systém a biologie organismů.
- **Mártonfi P. (2003):** Systematika cievnatých rastlín. UPJŠ Košice.
- **Mártonfi P. (2007):** Systematika cievnatých rastlín. Ed. 3. – UPJŠ Košice.

Literatura - systémy

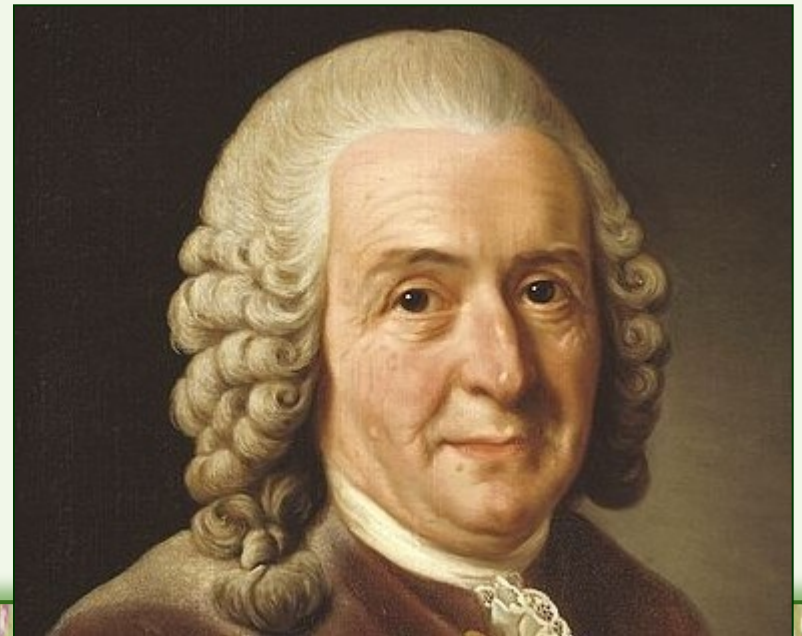
- The Angiosperm Phylogeny Group (1998): An ordinal classification for the families of flowering plants. – *Annals of the Missouri Botanical Garden*, St. Louis, 85: 531–553.
- The Angiosperm Phylogeny Group (2003): An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG II. – *Botanical Journal of the Linnean Society*, London, 141: 399–436.
- The Angiosperm Phylogeny Group (2009): An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG III. – *Botanical Journal of the Linnean Society*, London, 161: 105–121.
- The Angiosperm Phylogeny Group (2016): An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG IV. – *Botanical Journal of the Linnean Society*, London, 181: 1–20.

Literatura – internetové zdroje

- <http://www.mobot.org/MOBOT/Research/APweb/>
- <http://delta-intkey.com/angio/www/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/APG_IV_system

Nomenklatura

- pevné principy (Kód botanické nomenklatury)
  - botanická nezávislá na zoologické
- odráží evoluci
- starting point: Linné, 1. 5. 1753
  - pro některé skupiny později
- základem je TAXON
- hierarchické uspořádání
  - koncovky
- latinská gramatika

Druh

- základní taxonomická kategorie (jednotka)
- soubor populací v prostoru a čase se shodnými anatomickými, morfologickými vlastnostmi a ekologickými projevy
- reprodukční izolovanost?
- biologická funkčnost druhu

Problémy vymezení druhu

- vymezení v čase
  - paleontologický materiál
  - nemožnost experimentu
- hybridogenní organismy
  - zřejmě dosti časté
- organismy bez pohlavního rozmnožování
  - výhradní vegetativní rozmnožování
  - apomixe

Hierarchie taxonů

- říše
- oddělení *-phyta*
- třída *-opsida*
- řád *-ales*
- čeleď *-aceae*
- rod podstatné jméno
- druh přívlástek
- poddruh další přívlástek

Rozdíly mezi rostlinami a zvířaty

- Cytologie
- Histologie
- Dráždivost
- Lokomoce

- Ohraničenost
- Vnějškovitost
- Lokalizace smrti

Střídání generací a jaderných fází

Stélka

versus

kormus

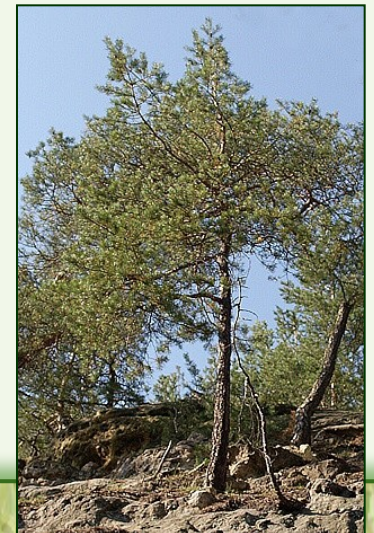
- gametofyt
- fáze haploidní
- pletiva homogenní
- náznaky orgánů

sporofyt

diploidní

diferencovaná

orgány

Kormus

- Mnohdy problém s vymezením jedince
  - rameta
    - prýt vyrůstající ze země
      - bez ohledu na propojení
  - geneta
    - geneticky identické

Rostlinné tělo

- podle délky života
  - trvalka

Rostlinné tělo

- podle délky života
  - trvalka
  - víceletka

Rostlinné tělo

- podle délky života
  - trvalka
  - víceletka
    - dvouletka, ozim

Rostlinné tělo

- podle délky života
  - trvalka
  - víceletka
    - dvouletka, ozim
  - jednoletka
    - efemera

Růstové formy

- podle dřevnatění
  - strom

Růstové formy

- podle dřevnatění
  - strom
  - keř

Růstové formy

- podle dřevnatění
  - strom
  - keř
  - polokeř

Růstové formy

- podle dřevnatění
  - strom
  - keř
  - polokeř
  - bylina

Růstové formy

- podle dřevnatění
  - strom
  - keř
  - polokeř
  - bylina
- liána

Růstové formy

- podle dřevnatění
  - strom
  - keř
  - polokeř
  - bylina
- liána
- epifyt

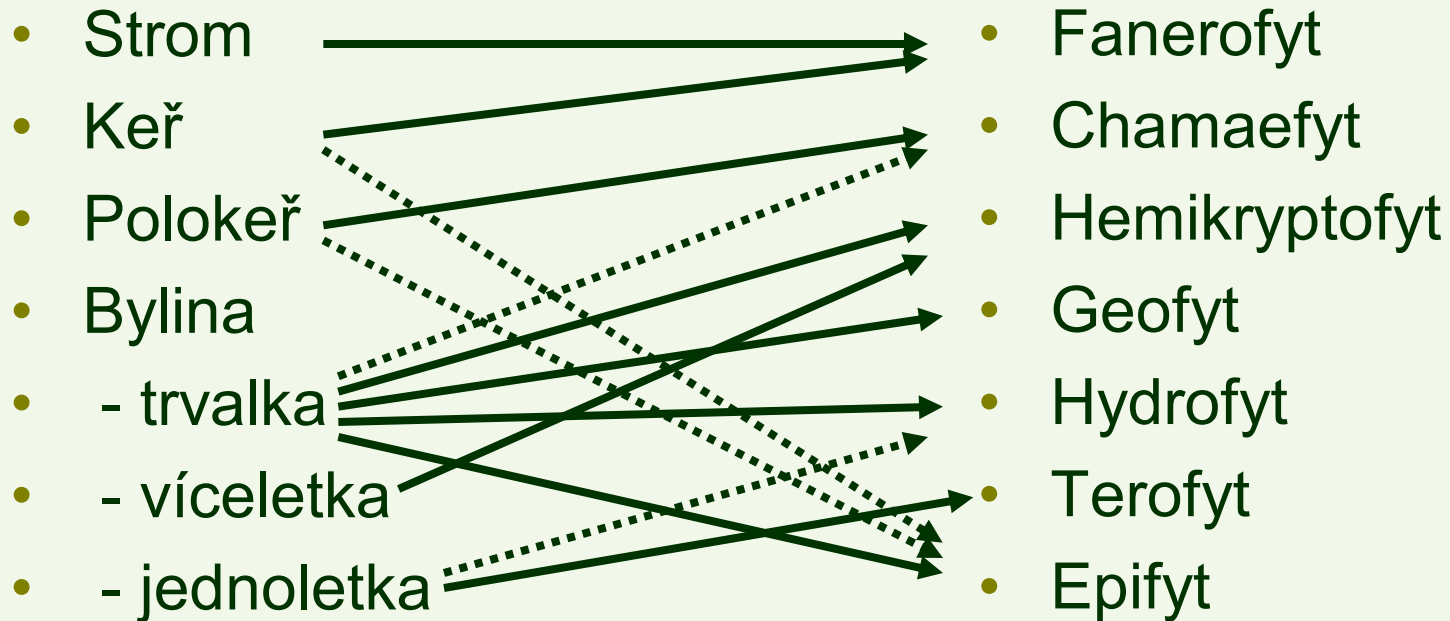

Životní formy

- Fanerofyt
- Chamaefyt
- Hemikryptofyt
- Geofyt
- Hydrofyt
- Terofyt
- Epifyt

Srovnání

Telomová teorie

- Zimmermann (1930):
  - vychází z Rhyniofyt
    - kormus je soustava telomů a mezomů
    - každý mezom byl někdy telom
    - diferenciací mezomů na kořen, stonek a list
    - vznik listů v průběhu fázi:
      - planace
      - kladodifikace
      - syntelomizace
      - dorziventralizace
      - případně redukce

Kořen

- Upevňuje rostlinu v půdě
- Vyzvedává nadzemní orgány
- Zprostředkuje čerpání vody a živin
- Kořeny
  - primární
  - adventivní
- Tvoří kořenovou soustavu
- Metamorfózy
  - zásobní funkce

Kořen

- obvykle podzemní
- ukotvuje rostlinu v půdě
- čerpání vody a živin

Metamorfózy kořene

- kořenové hlízy

Metamorfózy kořene

- kořenové hlízy
- dýchací kořeny

Metamorfózy kořene

- kořenové hlízy
- dýchací kořeny
- vzdušné kořeny

Metamorfózy kořene

- kořenové hlízy
- dýchací kořeny
- vzdušné kořeny
- haustoria
  - u parazitů

Stonek

- Nese listy a květy
- Transportuje vodu a živiny
- Větvení
  - monopodium
  - sympodium
- Metamorfózy
  - zásobní funkce
  - asimilační funkce
  - obranná funkce

Typy stonku

- typy stonku
  - kmen a větve

Typy stonku

- typy stonku
  - kmen a větve
  - lodyha

Typy stonku

- typy stonku
  - kmen a větve
  - lodyha
  - stvol

Typy stonku

- typy stonku
  - kmen a větve
  - lodyha
  - stvol
  - stéblo

Větvení stonku

- větvení stonku
  - dichotomické

Větvení stonku

- větvení stonku
  - dichotomické
  - monopodium

Větvení stonku

- větvení stonku
  - dichotomické
  - monopodium
  - sympodium

Metamorfozy stonku

- oddenek

Metamorfozy stonku

- oddenek
- stonková hlíza

Metamorfozy stonku

- oddenek
- stonková hlíza
- bulva

Metamorfózy stonku

- oddenek
- stonková hlíza
- bulva
- cibule

Metamorfózy stonku

- oddenek
- stonková hlíza
- bulva
- cibule
- pachykaulom

Metamorfózy stonku

- oddenek
- stonková hlíza
- bulva
- cibule
- pachykaulom
- fylokladium

Metamorfózy stonku

- oddenek
- stonková hlíza
- bulva
- cibule
- pachykaulom
- fylokladium
- kolec

List

- Asimilace
- Různorodé uspořádání
  - růžice, střídavé, vstřícné, přesleny
- Různorodé tvary
  - lupenité, jehlicovité
- Metamorfózy
  - zásobní funkce
  - obranná funkce

Postavení listu

- postavení listů
– střídavé

Postavení listu

- postavení listů
  - střídavé
  - vstřícné

Postavení listu

- postavení listů
  - střídavé
  - vstřícné
  - přeslenité

Tvary listu

- řapík + čepel

Tvary listu

- řapík + čepel
- palisty
  - párové

Metamorfózy listu

- sukulentní list

Metamorfózy listu

- sukulentní list
- trnitý list

Metamorfózy listu

- sukulentní list
- trnitý list
- listen

Metamorfózy listu

- sukulentní list
- trnitý list
- listen
- láčka

Metamorfózy listu

- sukulentní list
- trnitý list
- listen
- láčka
- šupina

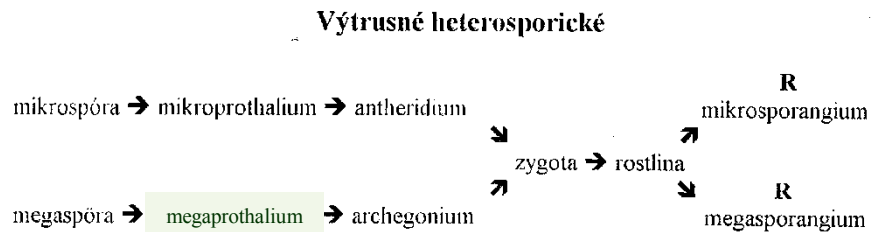
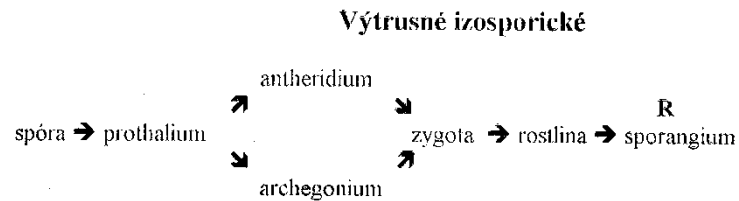
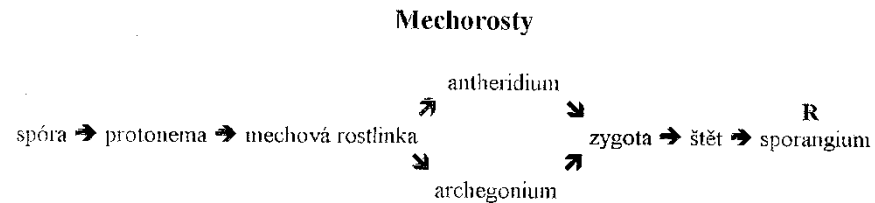

Rozmnožování I

- Vegetativní
  - dělení, fragmentace
- Nepohlavní (sporofyt)
  - vznik specializovaných útvarů – spór
  - vznik spor ve sporangiích
  - u vyšších rostlin vznikají spóry redukčním dělením
- Pohlavní (gametofyt)
  - splývání gamet v zygotu
  - vznik gamet v gametangiích
  - gamety musí být haploidní

Rozmnožování II

zpočátku oddělený sporofyt a gametofyt

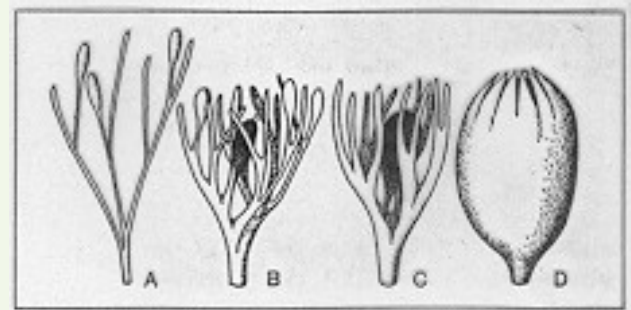

Spóra

- Nediferencovaný útvar
- Tvoří se ve sporangiu
- Diferenciace spór:
  - isospóry versus heterospóry
    - heterospóry
      - redukce gametofytu
      - ztráta asimilace
      - krátkověkost
      - pohlcení gametofytu sporofytem

Vajíčko

- Diferencovaný útvar
  - obsahuje embryo
- Tvoří se na sporofyly
- Vzniká ze sporangií
  - obal vajíčka (integument) - přeměněná stěna megasynangia
    - synangium – útvar vzniklý srůstem sporangií
- U fylogeneticky starých typů
  - vývoj gametofytu uvnitř spóry

Kvěť - vznik

- Typický pro krytosemenné rostliny
  - před 145 000 000 lety
  - zkrácená větvička
- Lepší ochrana rozmnožovacího aparátu
- Obsahuje pohlčený gametofyt
- Euanthiová teorie
  - květ primárně oboupohlavný
- Pseudanthiová teorie
  - květ primárně jednopohlavný

Květ - stavba

- Květní obaly
  - kalich
  - koruna
  - okvětí
- Vnitřní části květu
  - andreceum
  - gyneceum
- Květy skládají květenství

Květ

- pohlavnost
  - oboupohlavný

Květ

- pohlavnost
  - oboupohlavný
  - jednopohlavný

Květ

- pohlavnost
  - oboupohlavný
  - jednopohlavný
  - sterilní

Květ

- symetrie
  - pravidelný

Květ

- symetrie
  - pravidelný
  - souměrný

Květ

- symetrie
  - pravidelný
  - souměrný
  - asymetrický

Stavba květu

- spirální

Stavba květu

- spirální
- spirocyklická

Stavba květu

- spirální
- spirocyklická
- cyklická

Stavba květu

- květní obaly
  - volné

Stavba květu

- květní obaly
  - volné
  - srostlé

Stavba květu

- květní obaly
  - volné
  - srostlé
  - chybějící

Stavba květu

- květní obaly
  - kalich
  - koruna

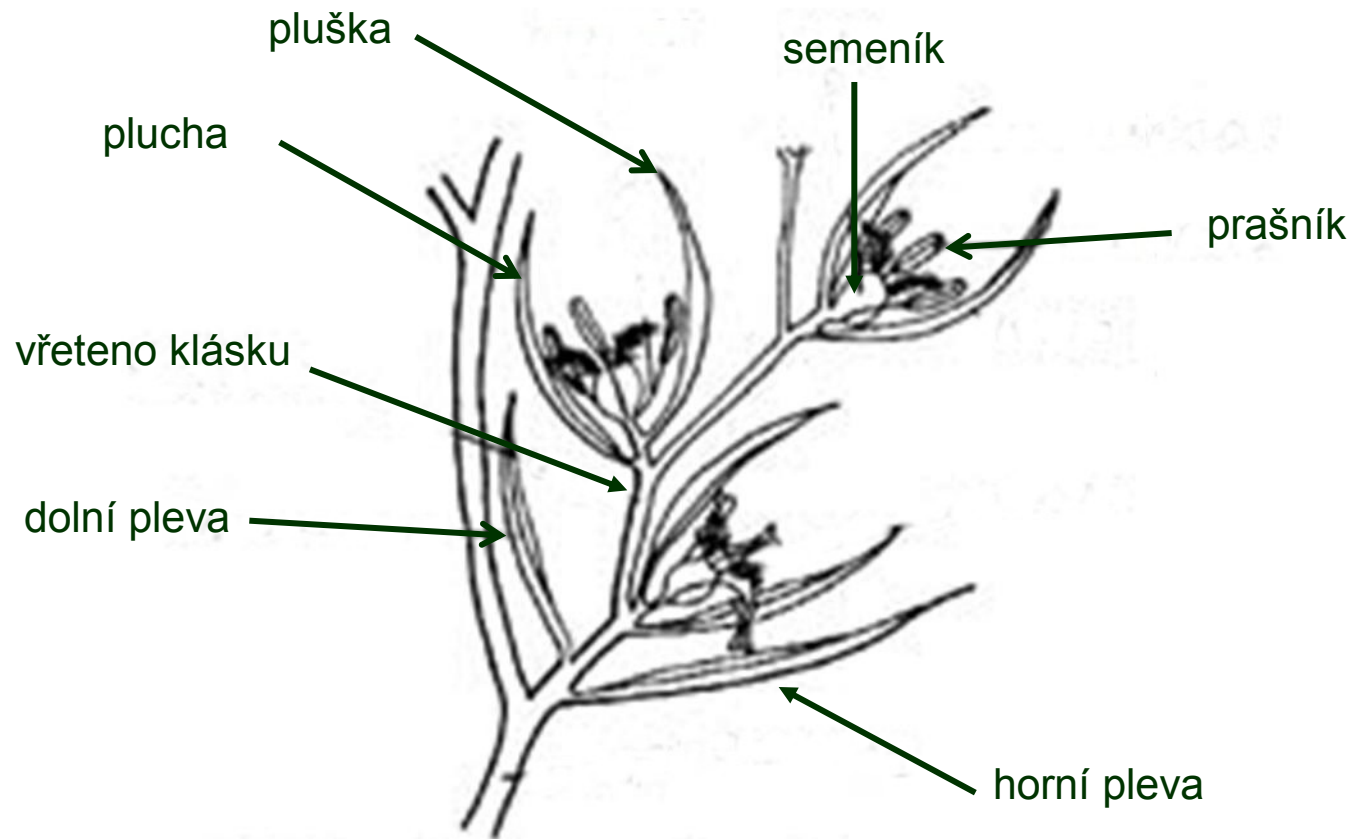

Stavba květu

- květní obaly
  - kalich
  - koruna
  - okvěť

Klásek trav

Květenství hroznovitá

– hrozen

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas
- jehněda

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas
- jehněda
- lichoklas

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas
- jehněda
- lichoklas
- palice

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas
- jehněda
- lichoklas
- palice
- chocholík

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas
- jehněda
- lichoklas
- palice
- chocholík
- okolík

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas
- jehněda
- lichoklas
- palice
- chocholík
- okolík
- strboul

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas
- jehněda
- lichoklas
- palice
- chocholík
- okolík
- strboul
- úbor

Květenství hroznovitá

- hrozen
- klas
- jehněda
- lichoklas
- palice
- chocholík
- okolík
- strboul
- úbor
- lata

Květenství vrcholičnatá

– kružel

Květenství vrcholičnatá

- kružel
- vidlan

Květenství vrcholičnatá

- kružel
- vidlan
- vijan

Květenství vrcholičnatá

- kružel
- vidlan
- vijan
- šroubel

Květenství vrcholičnatá

- kružel
- vidlan
- vijan
- šroubel
- lichopřeslen

Květenství heterotaktická

- lata vijanů

Květenství heterotaktická

- lata vijanů
- lata vidlanů

Květenství heterotaktická

- lata vijanů
- lata vidlanů
- kružel klásků

Opylení

- Autogamie
  - apomixie
- Anemogamie
- Zoogamie
  - entomogamie
  - ornitogamie
  - chiropterogamie
- Hydrogamie

Opylení

Plod

- Plod je květ ve stádiu zralosti semen
  - Obsahuje semena
  - Rozmanité typy
  - Skládá často plodenství
-
- Souhrnné označení rozmnožovacích částic:

diaspora

Suché plody

- pukavé
– měchýřek

Suché plody

- pukavé
  - měchýřek
  - lusk

Suché plody

- pukavé
  - měchýřek
  - lusk
  - tobolka

Suché plody

- pukavé
  - měchýřek
  - lusk
  - tobolka
  - šešule/šešulka

Suché plody

- nepukavé
– nažka

Suché plody

- nepukavé
  - nažka
  - oříšek

Suché plody

- nepukavé
  - nažka
  - oříšek
  - obilka

Suché plody

- rozpadavé
– struk

Suché plody

- rozpadavé
  - struk
  - dvounažka

Suché plody

- rozpadavé
  - struk
  - dvounažka
  - tvrdka

Dužnaté plody

- pravé
  - bobule

Dužnaté plody

- pravé
  - bobule
  - peckovice

Dužnaté plody

- nepravé
  - šípek

Dužnaté plody

- nepravé
  - šípek
  - malvice

Šíření diaspor

- Strategie ekologické úspěšnosti druhů
- Autochorie
- Anemochorie
- Hydrochorie
- Zoochorie
  - endozoochorie
  - epizoochorie
  - myrmekochorie
- Antropochorie

